

Cancelari'a Redactiunii :
Matulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuint'a Redactorului :
Matulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scriitorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Luni-a, Mércuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminéti'a.

Pest'a, 26. Ian.
7. Iun.

1868.

Coron'a Dualismului se socotesc a fi institutul Delegatiunilor. Candu eră sê se deplinesca acestu editiciu, radimatu pre doi stelpisiori, adeca sê se alega membrii delegatiunii ung., partea stanga a dietei ung., acarea de la inceptulu desbaterilor asupra afacerilor oponune pana la incoronarea opului, combatuse candu mai viu, candu numai sê se faca vorba, propunerile guvernului si parerile majoritatii dietale, dar le combatiuse, se accepta cã d'ins'a (stang'a) nu va participa la realizarea sistemului combatutu. Lumea s'au inselatu in acceptările sale. Stang'a — fatia cu cestiunea partecipării (a complicităii) la lucrările delegatiunii, ajunsese in mare perplesitate, séu precum amice mai romanesce devenise int' unu cornu de carra. Dilem'a eră gaf'a. Sê partecipe? ar semnă comilicitate. Sê nu partecipe? Ar semnă respingerea dualismului. Partit'a stanga se destină. Partea cea mai mare — centrulu stangei — decise a alege si a primi alegerea, ba pretinse a fi alesi 12 insi d'in cembrii séi si a nume acei-a pre cari i va numi ulubulu. Membrii d'in centrulu stangei, dualisti cu inselatu si cu trupulu sosira la punctulu can'u treiunra sê aruncă masca. Cei alesi alergara la Vien'a rigandu sê traiesca dualismulu magiaro-nemticu! Partit'a stanga dovedi cã opusetiunea ei fusese cearia. Eră inse in sirele ci omeni cari credeau cã opusetiunea nu e fatiarita, ci principala, lueru alu convictiunilor, acesti-a se retrăsera. Stang'a se sesbină. Partea cea mai mare se apropiâ de drept'a inverniala, éra cea mai mica de stang'a estrema. O pregătire forte insemnata nu o potemu lasa neainintata. Centrulu stangei cu partita fâra de ralimut' tiera, organulu loru „Hazánk“ cu 27 de redatorori! abîe are mai multi cetitori, precandu organulu minoratii stangei dietale „Hon“ are intre tote organele de partita, celu mai mare numaru de cetitori, edeca aderinti ai politicei representate prin acelu orunu. Adaugandu acestui numaru si insemnatului inmeru alu partesanilor organulu stangei extreme, abue sê constatâmu cã opiniunea generala a mariloru in tiera este in contr'a majoritatii dietale. Candu s'a intemplatu ruptura, polemiele, aci mai teritate, aci mai imblandlerie, nu mai incéta. Ornatul majoritatii (Pesti Napló) intempinase pre sesiunistii d'in centrulu stangei cu salutâri, fericitâri erră gaf'a a-i strunge cu bucuria la pieptu-si, organu partitei remase consecinte, li-striga merèu, potur'a nu e definitiva, veti merge la Vien'a, veti de cã incercările nu au resultatul dorit (dualismulu trasu impinsu pana la extrematâ, adeca pana absurditate) si voi ve veti intorce in sinulu nou, noi ve primim, ve vomu imbratisia ca prefatii strî de convictiuni. Matadorii (capii) Tisa Giczy etc. stiu d'in candu in candu cã ei n'au trecutu la spuma si spereza cã se voru reunii cu eciremisi coniuncti. Fi flutura in aeru intre stele si pamantu. Voii vi vedè ce capetu va sê aiba alu doile actu d'in joliu u mascotu. Immoia-se-va siogorulu celu iubitu? e-va si ultimele concesiuni prin cari resigneaza... i cã i-se voru rumpe firele patintiei, si va dice: i' ai am saturat de atât'a imbratisiare, de paritate, de alialismu."

Acstele premiseram pentru ca sê aruncânn te privire a supr'a celoru intemplete cam cîtra fini- lu siedintelor dietale a le anului trecutu, sê le binâmu cu fenomenele ce se ivescu d'atunci in co- — Delegatiu d'in centrulu stangei vinu unulu cîte ululu a aperă in organulu loru (Hazánk) acusi in contra ai atacurilor dreptei, carea cu dreptulu li arunca cononsecinta, acusi in contr'a stangei, carea cu blan-

detia face imputatiunile si in urma doresce a-i revela in sinulu séu.

Membrii subcomissiunii deleg. ung. insarcinate cu esaminarea bugetului, se occupa de presente cu studiul privatu alu propusetiunii respective. Consuaturile comune (cu deleg. nemt.) se voru tienă in septembaria viitoră. Lacrările subcomissiunii pentru certarea bugetului afacerilor externe innainteza mai binisioru, incât reportulu séu lu va potè face in sed. de asta-li a comisiunii intrege. Cu ocasiunea consuaturilor plinarie se va luă la desbatere si carteza cea rosia, de carea se bucura multu magarii, ca de unu faptu ce promite multu bine. In ce privintia? inca nu poturamu aflat, dar vomu starul sê aflat. — Membrii ambelor delegatiuni doriau a face cunoștința personala, spre acestu scopu se adunara in sal'a cavalerilor pretoriului tierei, si fiind cã prim'a intenție a petrunsu pana la sufletu pre delegatiu magarii, asta-li are sê fie a dou'a reprezentatiune de se potre si mai cordiale.

Impartesim a-lresele senatului si a camerei Deputatilor Romaniei, ca responsuri a le acestor corupri de statu la cuventulu tronului. Senatorii si Deputatii respundu cu iubire si increderea cu carea i-a intimpatu Domnitorulu. Ne bucurâmu multu de acestu faptu, carele dovedesce cã guvernul nu s'a inselatu candu au facutu apelu la tiera, sentimul profunda multumire vediendu cã spiretulu factiunilor s'au esulatu d'in Senatulu si Camer'a Deputatilor Romanici. Fie, ca interesele de partita sê fie purure esulute d'in acelle corpori! sê domnesca patriotismulu celu curat si interesele cele sacre a le Romanici conci de inalt'a ei missiune. Precâtu ne bucurâmu noi Romanii de acestu faptu, pre atât'a se neagescu diurnalele austro-magiare-judanesci, cari ar dorî sê vedia reimprospetandu-se patimile cele orbe, discordia ce pune pe licee desvoltârii statului roman. Sê ne burâmu mai vertosu, canlu se neagescu dusmanii natiunii nostre.

Guvernul francesc au pricepetu cã nu poate — fără a se nemici — împlini voia reactiunilor, cari prin organulu lui Granier de Casagnac ar voia se l'u impinga pre calea regresului. A da uitârii juriunilor facute in anulu trecutu prin insu-si imperatulu si reinnoite la deschiderea sessiunii, ar insegnă a condemnă si a deminti acelle promisiuni; ar insegnă a se recunoscce nepotinciosu pentru totu de a un'a de a radică Francia la gradulu in care se află alte staturi civilisate a le Europei, acestoru consideratiuni se mai adauge cã viitorulu dinastie s'ar espune la cele mai mari pericole, daca guvernul ar da inderetur in locu de a inuaintă, — deci legea de presa nu se va retrage neci in totulu ei, neci in parte, asta-s'a decisu in consiliulu imperatului.

Insula Cret'a se pare a fi menita sê dovedesca neharnici'a toturor notabilitătilor politice si militari a le Turciei. Omeru pasi'a, ilustrulu renegatu, si au per-lutu acolo laurii cascigati pre campulu batalliloru. — Vessim pasi'a si-a perduu omenia innaantea Sultanului pentru ineficacitatea blocârii maritime. Marele Veziru, dupa o petrecere de patru lune in insula si dupa incercări desierte se reintorce fără a fi potutu isbu'i neci in operatiunile sale militari, neci in combinatiunile sale politice. Mai nainte de a reforma treburile crestinilor, Port'a otomana ar trebuit sê incépa a se reforma pre sine insa-si, dar acestu lucru e forte greu. Guvernul turcesc au inventiatu de la alu nostru celu austriacu, de a schimbă tote diile sistemulu d'impruna cu omenii cari lu compunu; in fondulu politicei sale inse nu este neci principiu neci consecinta, ceea ce o face a fi unu pericolu permanent pentru leniscea Europei. Sê vedem pana candu poterile reactiunarie, adeca marile poteri ale

Europei, voru mai tragână acesta situatiune nesuportabila.

La cestiunea naționalitătilor in Ungaria.

(Unu cuvantu sinceru alu unui serbu d'in Ungaria cîtra concitatienii séi magari, de Paula Zivkovic.)

Foederis aequas
Dicamus leges,
Virg. Aeneid. lib. XI. v. 32.

Sub acestu titlu ceteam in „Zkft.“ unu ciclu de articuli interesanti, cari atingandu cestiunea cea mai importanta pentru noi, i impartesim si noi in urmatorulu estrasu :

„Dualismulu a pusu pre condutorii ungurilor la guvernul statului Ungariei si nu preste multu va sê sună or'a in care ci voru frange séu nu voru frange toagulu a supr'a victiei politice si naționali a altorui semintie d'in Ungaria. Cestiunea naționalitătilor in Ungaria este impreunata cu greutăti forte multe si nojurose. In or'a deciderei unei astfelii de cestiuni nu va fi de prisosu a ascultă si atari voci, cari n'au fostu chiamate a vorbi despre acést'a de pre tribun'a parlamentului d'in Pest'a. Mai multa cauza au ungurii de cătu celelalte semiintele a le Ungariei, sê doresca, ca cestiunea naționalitătilor să cedeze in interesulu bine inticlesu alu tierei, si chiaru pentru acela me adresez cîtra ei cu cuvintele, cari voru urmă in decursulu acestui tratatu. Tienendu-me de semint'a serbilor, mi-voiu inceppe impartesirele eu cumpenirea cestiunei naționalitătilor d'in punctu de vedere serbu, si voiu propune luerulu ce represintu, sine ira et studio, inse francu si sinceru, mi voiu basă propunerea pre fapte aretate in deplinul loru a deveru, de ore ce chiaru fiindu cã cestiunea de care va fi aici vorba este impreunata cu multe greutăti, o intiegere de ambe părtele este o necesitate imperativa. Fără franchetia inse si cu cugete ascunse se turbura sinceritatea si contielegerea s. ingreuneza. Asî darea la lucru!

Dupa finitulu tragicu alu luptei de la Mohács, Ungaria invinsa de armele turcesci devină preda crudimilor invingatorului, inimicului celui mai neimpacatu alu crestinismului, sub a căruia domnire fanaticismulu osmanilor au comisul cele mai mari crudimi contra victiei si avorei crestinilor Ungariei si au strictat tote institutiunile acestui statu. Mai multu de unu seculu a suferit Ungaria acesta apesare.

Iconele despre vanalismii comisi in Ungaria in atât'a tempu, despre miseria in care devenise tiera si poporu, imaginile toturor acestorui atrocități, ceni-a pastatu istoria, revolta anima omenesca impletindu-o de spaima si fiori. Ungaria se legană atunci in trei vietia si morte si eră aproape de mormentu. Puterea turcesca era atunci gigantica si temuta de toti pentru expeditiunile ei ce nu crutau nimic'a. Ungaria inca d'in origine si pre tempulu colonisârii loru in Panoni'a de atunci (Ungaria de acum) erau unu popor fără ce-va insemenata mare etnografica, si in decursulu tempului se mancara unii pre altii in resbelele civile ce erumpeau adese la alegerea regilor sau la suirea acestora pre tronu; — in fine sub domnia sultanilor turcesci, decimati de sabia osmanilor si adencu scapatii in poterea loru etnografica, ungurii lasati de sine, isolati, erau prea slabii a se mersu cu colosulu turcesc si a frange catenele Ungariei asservite.

Fără ore care amicu in periculu, eliberarea séu mantuirea Ungariei nu se poate cugetă, era cu nepotintia.“

Acì se insira cã cu ajutoriulu armelor austriace etc. s'a eliberat Ungaria, se amintescu meritele serbilor la regenerarea Ungariei si apoi se continua:

„Cu intrucarea limbei unguresci in tote afacerile publice s'a pusu elementulu unguresc la guvernul statului Ungariei si a eschisul de acolo pre

Pretiul de Prenumeratiune:
Pre trei luno . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.
Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tap'sa timbrale pentru fisele care publicatii sunt separate. In Locul deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costă 10 cr.

semintiele de alte limbe. D'in tempulu acest'a se incepe morbul Ungariei si pre tota diu'a, pre totu anulu iè dimensiuni mai mari si mai considerabili. Esperintele d'in acestu tempu voru fi convinsu despre acésta si pre compatriotii mei, carora li scriu aceste-a siruri. Diace in interesulu bine intielesu alu elementului magiaru si alu fia-carei semintile d'in Ungari'a, ca cestiunea de limba sè se deslege si sè se reguleze prin o lege, care sè corespunda pretensiunilor natiunalitătilor respectivi, si sè puna capetu nemultiemirilor in acésta privintia. Compatriotii mei unguri, cătra cari vorbescu, suntu dedati a promite natiunalitătilor, in pres'a de di, in parlamentu si mai in tote euventările ocasiunali, tempuri de auru, si lauda nencetatu liberalitatea constitutiunei d'in 1848. Ore semtiementulu fratiescu, cu care ni se intinde man'a stringan'lu-nc la parere la anima, nu este cumva o tendintia nevediuta de a ne sugrumà? Ore promissiunile tempurilor de auru si liberalitatea constitutiunei de la 1848 voru sè devina adeveru si nu suntu numai insiciatiune? atunci nu se faca legi de nobis sine nobis, nu se decida asupr'a vietiei nostre natiunali si politice fà'r'a consultá voi'a intregei nostre semintile d'in Ungaria.

Fatia cu situatiunea in care se misca presintele vietiei politice a elementului ungurescu, venitoriulu ungurilor stà in cca mai strinsa legatura cu venitoriulu Ungariei. Deciderea cestiuncii natiunalitătilor stà in manile loru si numai de la ei va aternà a ascurà venitoriulu. Daca deslegarea cestiunei, de care ne intretienemu, va indestul natiunalitătile neunguresci, celiu venitoriului Ungariei si alu ungurilor va remanè serinu si sorele va luminà binecuvantandu Ungari'a. Daca inse d'in contra legea asupr'a natiunalitătilor va ascunde cumva tendintie de a unghisà pre celealte natiunalităti, prin acésta se voru provocà nemultiemiri si reactiuni, cari voru intunecà cu nori plini de furtune orisonulu politicu alu venitoriului Ungariei si alu ungurilor. Sub ceru innoratu nu prospereza plantele.

Inainte de inaugurarea dualismului deslegarea cestiunei natiunalitătilor era impreunata cu multe greutăti. Dualismulu cu egemonia ungurilor au atiatiu pre celealte natiunalităti, au provocat nemultiemiri si reactiuni, cari au ingreunat deslegarea cestiunei natiunalitătilor mai multu de cătu ori candu. Exempla sunt odiosa. Nu voiu insirà reactiunile din Croati'a in progressiunile in cari se desvolta inaintea ochilor nostri, me retieu de la acésta si in privint'a reactiunei slavilor d'in Ungari'a de susu, a romanilor d'in Transilvania si a serbilor d'in Ungari'a de amedia-di, cari striga in foiele loru publice, si asemene delsinilor marei facu adese atentii pre capitani naici statului la una fur-tuna infriicosiata.

(Finea va urmà.)

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

In siedintele d'in 21, 22, 23, 26, 27, 28 si 29 mart. au decursu disputele asupra elaboratului comisiunei de 67. Au luat parte la acésta desbatere indelungata tote partile dietei, toto capacitatile partitelor, căci prin elaboratul comisiunei era a se pune o lege fundamentală numai putinu ponderosa, ca p. e. sanctiunea pragmatica.

Inainte de a trece la siedint'a d'in 30 mart., candu cas'a deputatorilor primi elaboratul discutat, avemu a inregistrà inca d'in siedinetele precedinti:

a) La 23 mart. dupa autenticarea protocolului, ministrul de finantie face cunoscutu casei, că Maj. sa a incuiintiatu proiectul ministeriale in caus'a cumperarei dominiului d'in Gödöllő pentru coron'a ung. Dreptu aceea incunoscintiea cas'a că acu s'a si cumperatu dominiulu de sub cestiune, care constà d'in 20,209 de jùgere de pamantu, unu castelu estinsu si alte venituri accesorie; pretiul este 1,840,000 fl. v. a.; regalele dominiului aducu la anu venitul de 20,000 fl. v. a.

b) In siedint'a d'in 26 mart. dupa cetirea protocolului siedintei precedinti, Paulu Nyáry interpeledia pre ministeriu, că ore voiesce acésta a suscerne dietei, inca in sesonul presint, unu proiect de lege in caus'a natiunalitătilor?

Bar. Ios. Eötvös ministrulu de cultu si invetiamentu responde, că ministeriulu tiene a fi mai cu scopu, daca comisiunea esmisă in acésta causa si ar' fini elaboratul. Paulu Nyáry se indestulesce cu declaratiunea ministeriului, inse ar' cugetă, că ar' fi bine sè se indrumă comisiunea amintita, ca sè-si continue lucrulu. Acésta opiniune se si redică la conclusu.

Colomanu Tisz a aséminte interpeledia ministeriulu in privint'a a doue cause, asupra caror'a diet'a a facutu promi-

siune atât in 1861, cătu si in decursulu ei de acumă. Aceste doue cause suntu: că ore are ministeriulu de cugetu inca in decursulu anului curint, a ascerne dietei unu proiectu despre o deslegare pe basea egalei indreptătiri a relatiunilor confesionali atât facia un'a cu alt'a cătu si facia cu statul'; si era despre regularea relatiunilor posesiunarie de natura feudală?

Totu ministrulu de cultu responde si la acésta interpeletiune dicundu, că in privint'a acestei cestiuni de mare importantia ministeriulu va respondre cătu mai curundu in scrisu.

c) In siedint'a d'in diu'a urmatoria inainte d'a procede la ordinea dilei Stef. Markos (rusinu) pune pe mes'a ca-se unu proiectu de lege pentru a subveniună d'in erariul tierei pe honvedii si veduvile loru d'in 1848. Era I. Vida'ts presentă unu altu proiectu de lege, privitoru la agratiarea celor esilati sèu inchisi la a. 1848 d'in cause politice precum si la restituirea respective desdaunarea bunurilor loru se-eustrate dupa sugrumarea revolutiunei. — S'a decisu a se tipari ambele proiecte si a se pune la ordinea dilei.

Siedint'a d'in 30 mart. Manoiloviciu (sérbiu) interpeleza pre ministrulu de resbelu si pre celu de interne, că ore voiesce guvernulu, ca sè mediu-locosca representatiunea confinilor militari in dieta inca in decursulu sessiunei prezint. Ministrul de resbelu cere interpeletiunea in scrisu, si promite a respondre alta-data.

Dup'aceste urmeza votarea numinala pontru primirea elaboratului comisiunei de 67 pentru afacerile comuni. D'intre 397 de deputati 257 votara cu „da“, 117 cu „ba“; 22 de deputati n'au fostu de fatia.

Dintre deputati romani cu „da“ au votat: Ioane Balomir (transilvanu), Ioane Fauru, Georgiu Ioanovicu, Demetru Ionescu, Petru Mihályi, Ioane Moldovanu (tranu), Sigism. Popu, Gregoriu Popu, Ioane Puscariu, Ioane Tulbasiu (tranni) si Aloisiu Vladu. Cu „ba“: Sigismundu Borlea, Iosifu Hodosiu, Antoniu Mocioni, Georgiu Mocioni, Alexandru Mocioni, Sigismundu Popoviciu, Alexandru Romanu, si Gerardo Véghsó, éra n'au fostu de facia: Sim. Balomir, Alesandru Bohatiel (ambii trani), Vincentiu Babesiu, Elia Macolariu, Andreiu Medanu, Andreiu Mocioni, I. Popoviciu Descanu si Florianu Varga.

Apoi s'a inceputu desbaterea speciale. Elaboratul comisiunei se ceti din punctu si se primi fàr'a modificare; singuru S. Mileticu la finea desbatatorilor voi a-si motiva tacea observata in decursulu pertractàrilor, dicundu, că acésta dieta nu e competitiv a aduce astu-feliu de statoriri in privint'a afacerilor comuni, fiindu că Croati'a nu e reprezentata.

Ministrulu presedinte pune pre mes'a casei proiectulu de lege privitoru la conditiunile si modulu inrolarii celor 48,000 de recruti oferiti prin decisiunea dietale de la 5 mart. 1867. — Se pune la ordinea dilei pre 2 aprilie, candu incepu desbaterea generale Sig. Popu, care partinesce in principiu proiectulu de lege alu guvernului.

A. Vla'du a propusu reducerea la 4 ani a tempului de servit. Se provoca, că si in 1848, candu ministeriulu a cerutu 200,000 de recruti cu 6 ani tempu de sierbitu, dieta l'a redusu la 4 ani. Acésta a reducere ar avea influența buna asupr'a poporului pentru a intrà in armata. Propunerea dlui Vladu nu se primi sub cuventu, că cătu de curendu se va stabili sistem'a militara la a cărei conditiuni se voru pune si recruti d'acum. — Proiectulu de lege alu guvernului se primi.

Transilvania.

Ministeriulu pestanu si invetiamentulu in Ardealul.

Blaia, 26. Ianuariu.

Dle Redactoru! Invetiamentulu este fàr'a indoiela celu mai potint factoru alu venitoriului ori-sicarui poporu. „Nu acosele, ci scol'a poporala a cascigatu invingerea pre campulu Sadovei“, asi'dicu unii de catastrof'a aceea neasceptata si cumplita, prin care unu statu, ce se tienea gigante, fu trantit mai pre dog'a mortii, de unu staturel, pre care-lu neconsiderà pentru pitic'l'a lui.

Fia adeveru deplinu dis'a de mai susu, fia chiaru neadeveru, cerce altii, dispute-se, cei ce au tempu spre aceea. Inse poterea nemarginata a invetiamentului si a culturei, ce se casciga prin elu, nu credu sè o dispute cine-va.

De aceea poporale inaintate, sèu fia si numai intrate pre calcea civilisatiunei, lucra pentru latirea, progresarea si perfectiunarea invetiamentului in sinulu loru. Intelectii loru cu nemicu nu se occupa mai vertosu, ca-si cu studiarea naturei, plecàrilor si a datinelor, éra cu desclinire a limb'ei. Studieza natur'a, plecàrile si datenile, ca direptiunea, ce voru dà culturei, se fia conforma acestoru-a, prin urmare progresulu mai iusioru, — ca sè pota cresce si cultivà, ce este bunu, nobilu si maretii in plecàri si datine, a sterpi, ce este reu, fierosu si comunu. Studieza cu desclinire limb'a, pentru că aci dins'a este uniculu medilocitoriu, conditio sine qua non. Deci se incorda ca sè afle, ce este intru ins'a propriu,

scozu d'in insa firea poporului, si ce sgura straina rugina adausa de aiuria si rodiotoria la firul vietiei ei, — ca sè pota vorbi cu poporulu in sunete, cei suntu dulci si in armonia cu anim'a lui, pentru că suntu scose d'in natur'a lui, — ca intru lucrarea loru ulteriora sè-i pota supleni scaderile si neajunsul dupa geniulu ei inse, — sè-i faca spresiunile chiar precise, semnificative, ca sè lumineze si sè conving delaturandu tota dubietatea.

Si poporulu, a earui invetiamentu este asiediat pre conditiunile aceste, sporesce si se aventa chiar si la casu, candu alte impregiurari i-ar' fi mai pucin partenitorie, sèu pote si opuse in cătu-va.

Dara pentru ce, va dice cine-va, insiri tu acest lucruri cunoscute la tota lumea?

Eca pentru ce:

Invetiamentulu poporului nostru in modulu de pana aci — ori cătu de defectuosu a fostu elu putru vitregia tempurilor — este amenintiatu si schimbare spre mai rêu.

De candu ministeriulu tierei unguresci a pus man'a pre Ardealu, cascigandu de la M. S. Imperiul una scrisoria de mana, prin care elu se sustin fostei Cancelarie de curte, in vechiulu Ardealu si intemplatu multe, cari facu sè ne tememu, că institutiunea natiunale romana, are sè fia lovita, trantita nemicita de totu, progresarea poporului romanu d'Ardealu ciuntata, elu rearuncat la intunericul scientiei, in care privilegiati multi seculi au adat a-lu tienè, pentru ca sè lu pota domni.

Ci ca sè nu dica nes-cine: „patim'a vorbes. Esta-di nu viseaza nime a pune pdece la cultur'a viunei natiuni.“ Acì suntu faptele.

In Ardealu institutiunea, de candu au inceputu omenii a visà si pre aici de institutiune, a fostu un bunu rezervat pentru privilegiati, ca tote bunuri cu cari D'dieu a benecuventat tier'a. Neprivilegia loru in tempurile Principilor natiunali nu li e iertatu sè aiba scole. Abiè sub domni'a casei Austrie — ince si sub acésta numai in dieceniele de incoce — incepura a concede si elotilor, sè pota invenià căte ce-va pre la celu dasealui, cantoru, calgaru ori popa. Pre la scolutie de aceste se aventure prin satele de romani neprivilegiali unii la Psaltire si Alesan'ria; er' in satele de magarii privilegiati nece pana acolo. Unu apendice de privilegiatilor erau romanii uniti, cari in ainte 100 de ani aveau scole publice si libere.

Dara privilegiati au impreunatu institutiunii strinsu cu religiunca, si nu au suferit de locu, statul ca atare sè se amestec in afacerea invenientului. Ci lucrulu acestu-a l'au lasatu in grigia-carei confesiuni, si au pretinsu, ca nece una e fesiune se nu sè turbure in deruptu de a regulat invenientului dupa voi'a si placulu sèu.

Asiè vediuramu in pamentulu nobililor recandu-se intru acelu-a-si orasielu căte 3 gimnasiile, că privilegiati de aici erau de 3 confesiuni, vini, unitari si catolici, in secuime asemene, — érfundulu regescu căte doue, că locuitorii ce au sci pastrat pentru sinc privilegiati acestui teritoriu, tienau de doue confesiuni, luterana si catolica.

Fie-care d'in aceste patru confesiuni avea litate deplina intru a redicà scole, cumu si de cetea tutu ar' fi voiu, a face planuri de invenientu alege si tiparì cărti de scola, sèu a-si aduce, de de-i va placè, — a numi si destitui profesori.

Si nemicu era mai naturale, nemicu mai ju decât acésta : invenientulu sè fia strinsu imprimat eu religiunea si lasatu in voi'a fia-carei consuni sè si lu reguleze si intretienea, cumu-i va pl — éra confesiunea ce nu-si va intemelia scole, sè fia menita de preda*).

Numai la incepulum calvinismului aflâmu, ore căte monastiri confiscate de la catolici, — pre atunci erau persecutati mai reu de cătu grorientalii, ma chiaru si proscrisi, — prin lege prefacutu in scole calvine. De aci in colo statul deleanu nu redicà nece una scola, si nu o ajută cătu e negrul sub unghia, ci lasă lucrulu aces

*) Me rogă sè nu fiu judecatu de cucuveica — Floding — pentru că sustien la lasarea institutiunii sub patru si sub conducerea popilor. Că nu facu acésta pentru beile loru, ci cu totul d'in alte cause, cari mi rezervă desfisiură, cu alta ocasiune.

n grigea confesiunilor. Dara apoi nece nu se mes-tecă in ducerea lui. Una superinspectiune nevediuta, nesemtita de nemene, si mai multu nemicu.

Calvini si-aveau scolele organizate intru unu tipu, unitarii intru altul, catolici cu totulu altmintre, si luteranii era intru altu modu. Si invetiau cei de antâiu cari d'in „Principia“, cari d'in „Rudimenta“, pre intrecre latinesce, mai pucinu magiaresce, — era sasii si aci mai providi et circum specti, mai multu germanesce.

Destulu cî tota confesiunea-si avea scolele sale, cari le sustineă si regulă dupa poterea si precepere sa.

Cumu a fostu sub absolutismu nu se tiene de lucru, dupa ce nu crediu, cî cei de la potere, sî voiesca a luă de indereptariu faptele absolutismului, celui asiè de urgisitu.

D'intru acestu urmeza,

a) cî tota confesiunea recunoscuta de legile ticei in Ardealu are dereptulu de a-si regulă inventiamentulu, si regimulu a fora de inspectiune nu are nice unu amestecu in afacerile inventiamentului.

b) cî dupa prochiamarea egalității — de legile astuse in dietă de la Sabiu nece nu mai amenesceu, ca sî nu me judece ore cine aptu pentru un'a casa grandiosa d'in marginea Sabiului — confesiunile romane au si ele dereptulu aces-tua chiaru intru aceea mesura, in care ori ce alta confesiune.

Sî ve-lemu acumu, ce lucra ministeriulu pestanu si cumu turbura dinsulu confesiunile in usalu dereptului predis.

Abiè puse man'a pre unu titlu de amestecu in afacerile Ardealului, si indata dede unu cerculariu pentru de a se intemeliă reunioni spre maintarea inventiamentului, reunioni dupa impartirea politica a tieriei, nu dupa confesiuni.

Pre urm'a acestui cerculariu vediu ramu adunandu-se la unu locu sub presiediulu cutârui comite supremu : canonici de la Blasius, plebani catolici, protopopi de la Sabiu, seniori reformati, calvini luterani, poti si vre unu Schlächter judeescu ca sî consulenteze despre inventiamentu. De-si luerulu acestu-a nu s'a mai auditu pre la noi, eu totu nu am nemicu in contra-i, in cîtu vine a se consideră in genere. Nu am nemicu in contra pentru adunarea la unu locu a barbatilor, ce se occupa cu conducearea inventiamentului.

Ci amu in contra, pentru cî lucrarea acăstă amesecea oresi cumu pre deregatoriele politice intru un'a afacere pana aci neatinsa de ele. — Am pentru că adunarea acestă va sierbi de casu precedinte, de unealta spre scurtarea autonomiei baserecosci spre cercuserierea dererupturilor, ce confesiunile au avutu si au in Ardealu. Am pentru că reunioniile ministeriale una dată infinitate, voru trage dupa sine mii de reale... Ori-cine pote vedă unde tienteza ele. Cu ceva inainte de 48 au cercatu omenii cu kisdedovó. — Poterea tempului a venitu preste ei. Intreprinderea loru a picatu sfarmata cu sunetu. Kisdedovó-urile s'au deochiatu atunci. Ele nu mai potu fi seose in actiune. Deci omenii cerca cu reunioni. Luerulu e tare chiaru. Si mi miru, cumu totu-si una foia, potere-asu dice confesiunala, s'a facutu a nu vedă pericolul si adeveratu invelitul dupa daten'a ei intru astu-felii de lueruri, dara totu-si a dechiarat, cî nu are nemica in contra.

Ci machin'a pusa una data in miscare, merge de-si face cursulu. Asiè si ministeriulu pestanu. A inceputu a-se mestecă in afacerile de inventiamentu ale Ardelianilor, cauta sî merga inainte, si si merge, nu ve superati.

De doue ori a scrisu acuma pentru provederea scelerelor poporale cu cărti de la Bud'a.* Prin acesta ministeriulu tinde a elimină d'in scolele nostre confiunali cărtile facute si intruduse cu aprobararea autorităților nostre confesiunale, ce dupa daten'a si legile ardeliane sunt singure in dererupt a provedere scolele sale cu cărti, si ale inlocuì cu altele. De acea spune, cî dererupturile tipografiei de statu d'in Vien'a

*) Rogu-ve, cine ve pote sili ca sî le camperati, neci o legă nu esiste, ucasurile ministeriale in folosulu cascigului tipografiei de la Bud'a nu ve oblega, apoi amestecul in trebile scolare nu lu suferiti. Suprinspectiune si nemica mai multu.

s'au trecutu la Pest'a. De acea se provoca la dereptulu său de inspectiune pretindiendu, cî almente nul ar' fi potutu deprinde.

Poftim libeitate, carea sî te mass reg elo-zeasca mai aspru de cătu regimulu lui Bach! Scolatice cei, ce ati morit intru acele tempuri de trista amentire, si ve bucurati de constitutiune!

Eu nu sciu, ce voru dice cele trei confesiuni magiare d'in Ardealu — la casu candu dlu ministru impartindu-si libertățile la toti de o potriva i-va atinge si pre ei ca si pre noi. Me temu ca nu cumuva magiarii nostri rapiti de bucur'ia de a se vedă sub unu regim, ce lucra in interesulu loru, sî-si nite de cautiunea cu care se cade sî fia pentru venitoriu — si se primesca cantandu osan'a! totu ce vine de la ministeriulu pestanu. Dara acea sciu, cî tota atingegerea de dererupturile confesiunilor a supra regularei inventiamentului la sasi va produce chiaru acelu remetru, care si la romani.

Unu unitu

ROMANIA.

Siedinti'a adunarei Deputatilor de la 28 ian. 1868.

Sub presiedinti'a dluifetu. D. Aleșandru Lahovari demisiunea d'in postulu de secretar, d'in caușa profesionei sale de avocat. D. Pruncu secretar anuntia alegerea biouroului senatului. Se citescou doue cereri de impamentenit, si cerere de o bursa; se trimitu la sectiuni.

Se citesc o cerere de concediu a dlui Mitica Ghica si Holbanu cari sunt insarcinati de guvern in comisiune in afacerea spitalului.

Se citesc mesagiul pentru votarea veniturilor si ordonantiare cheltuielor pana la votarea budgetului. Se decide a se tramite la comisiunea financiara.

Se citesc ordinea dilei.

D. ministrul lucrarilor publice, cere ca comisiunea financiara sî se ocupe de urgenția de cele cuprinse in mesagiul prin care se cere votulu asupr'a ordonantiarii veniturilor si cheltuielor.

Se decide apoi a se alege 7 membri in comisiunea financiara, si procedandu-se la votu se obtiene rezultatulu urmatu: D. Ghica, D. Negura, D. Arghiropolu, D. Mehedinți, D. Buescu, D. Cogălniciu si Chitu.

Siedinti'a se suspinde si se procede la votarea comitetului ce trebuie a cercetă alegerea dlui C. Cotia Niculescu si se alegu: DD. Falcoianu, Suciu si Holbanu.

D. Min. de interne cere ca sî se numesca dupa lege doi membri din camera cari impreuna cu unu membru de la curtea de comturi si unulu d'in camer'a de comerciu, se proceda impreuna cu ministeriulu de finantie la regularea embaticurilor si vinderea proprietatilor statului, autorizate prin votulu camerii. Dar' totodata a nu vinde nimicu pana nu va aduce proiectul de modificar in camera, ca sî se aprobe.

Se pune la ordinea dilei pentru mane.

Presedintele propune a se alege o comisiune de 5 membri pentru a revede regulamentul Adunării; se primeste si se procede la alegere, care dă urmatoriul rezultat: D. D. Codrescu, Carada, Arbescu, Negura si Zeuianu.

Presedintele spune că d. ministrul cere ca sî se i-e in discutiune indata proiectul de lege pentru ordonantiarea cheltuielor si stringerea veniturilor pana la votarea budgetului pe anul 1868 dupa budgetulu anului 1867. D. Raportor dă citire la proiectu, modificat.

D. Ministru de finance areta că si d-sa s'a invitou la modificarile facute, si prin urmare nu se poate consideră ca amendatu.

Se ia in consideratiune proiectul de lege pentru ordonantiarea cheltuielor si stringerea veniturilor pe anul curentu pana la votarea budgetelor.

D. Ministru Bratișova speră că camer'a va votă in currențu budgetulu, ca sî scota finantile d'in starea loru enormale si de aceea a adorat la terminulu de trei luni, cumu s'a modificat de comisie.

Se citesc articulii proiectului de lege si se primesca.

Se pune la votu proiectul in totalu si asominea se primesce, cu 72 bile albe, contra 2 negre.

Proiectul de adresa a Camerei catre Tronu.

Maria Ta!

Natiunea romana respundiendu la apelulu facutu ei, in virtutea prerogativelor Tronului, suntemu fericiti ca 'ntâile cuvinte ale reprezentantilor ei sî fie pentru a exprime simtimintele de iubire si de devotamentu pentru Maria Ta.

O dinastia asediata pe institutiuni democratice si liberali a fostu idealele Romanilor. Maria Ta, aducendu pe tronulu Romaniei virtutile ilustrilor vestri parinti si lucrando cu constanta si neobosire pentru stabilirea sistemei constitutiunale, cu tote dificultățile ce incunjura unu nuou regime, a intarit si mai multu simtimintele de iubire si de creditintia ale natiunii pentru Domnulu său. Ea nu va uită nici odata, cî, in impregiurâri grele, Maria Ta ai remas-

nestramutatu in otarirea d'a pastră neclintite libertățile publice.

Ca mandatari ai natiunii, suntemu daru detori si fericiti d'a constată c'abia unu anu si jumetate d'o sincera functiunare a institutiunilor liberali, a fostu destulu spre a aduce o mare schimbare in starea generale a tieriei. Printro strinsa unire intre guvern si natiune, acăsta stare se va imbunatatit d'in di in di mai multu.

Nevoiele ce Maria Ta le semnalezi, si cari suntu simtite de toti, voru dobendî o drepta satisfacere. Adunarea natiunale nu va crutiă nici o ostenela spre a cauța si a gasi impreuna cu guvernul Mariei Tale, midiloele cele mai nemerite pentru a aduce tote ameliorările potincoiose la institutiunile existinti, a crea noue midiloe de imbunatatire a conditiunilor morali si materiali ale tieriei, si a da astu-felul multiamire tutoru intereselor. Ea se va ocupă indata si cu seriositate de tote proiectele de lege ce anuntia guvernul Mariei Tale, si cari suntu menite a ne duce la acele resultante fericite.

Interpreti ai natiunii, luâmu aceste obligaminte soleme c'atra Maria Ta si te asurâmu c' Romania, incredietore in simtimintele pure si generose, in vederile inalte, in cugetările aleveratu romanesce ale Suveranului său, privesc acumu cu creditia spre viitoru, si este gața la ori ce sacrificie pentru ca Tronul unitu cu natiunea sî pota merge acolo unde ginta si positiunea nostra ne comanda a ajunge.

Sî traesci Maria Ta! Sî traiesca România!

Proiectul de adresa d'in partea senatului ca responsu la discursulu tronului.

Prea inaltiate Domne!

Plini de iubire si de devotamentu catre person'a augusta Mariei Vostre, venim, prea inaltiate domne, a incunjura tronulu cu tota lealitatea si maturitatea ceruta in lucările noastre.

Ca interpreti, fidei ai simtimintelor sincere ce anima și pe intregu poporul romanu, suntemu detori Mariei Vostre a Ve esprime respectuosu aleverulu, c'tier'a este unanima a inaltă rugăciune sale cele mai ferbinti c'atra a tot-poterniculu pentru prosperitatea monarhiei, pentru incununarea tinerei noastre dinastie cu tote fericirile domestice, pentru indeplinirea aspirațiilor natiunale de stabilitate, pentru consolidarea regimului nostru constitutiunale, pentru respectul strictu alu legalității.

Sacrificile de totu felulu ce Maria Vostra nu incetati de a face pentru binele poporului Romanu, suntu in ochii nostri ai toturor mai multu de cătu unu bunu auguru, suntu in aleveru garantia noastră cea mai secura pentru unu viitoru fericie.

Fiti bine incredintatiu, Maria Vostra, c'ă despre partea noastră concursulu celu mai zelosu nu va lipsi guvernului Mariei Vostre pentru a lu conduce, fără pregetu si in buna creditia, pe calea cea mai drepta c'atra scopulu la care trebuie se tin la ori-ce administratiune proba si intelliginte intr unu Statu liberu si sub unu Principe magnanimu si librale.

Suntemu fericiti, Maria Ta, a Ve ură d'in curăția animii o viață indelungată pentru binele Romaniei si pentru glorificarea crescenta a numelui augustei si stralucitei Vostre familie.

Ca consiliarii de incredere ai Mariei Vostre vomu esamina tota cestiunile, intr'unu spiritu de mutuală confientia si de sincera cooperare la solutiunea loru, in modulu ce ni se va pară mai conformu cu interesele bine intielese ale tieriei,

Nu vomu pierde, Prea inaltiate domne, d'in vedere c'ă si chiaru cestiunile acele ce concerna cu totulu regimului nostru interioru iau proporțiuni inseminate de indata ce se legă cătu-si de pucinu cu relatiunile noastre esteriore.

De acea-a daru tote cestiunile de administratiune si de legislatiune, ce cadu in atributiunile nostre constitutiunale, le vomu trata, d'in preuna cu ministrii Mariei Vostre, animati de acelu sentimentu de prudintia politica care totu deuna a fostu egid'a esistintiei noastre natiunale.

Astu-felu, vomu da atentiunea nostra cea mai scrupulosa cestiunei delicate a strainilor de ritulu Israileanu, emigrati in Tiera, cestiune care nu este nici de cunun suscitata de veri o persecutiune religioasa; c'aci acăsta n'ar fi demnu nici de traditiunile nostre natiunale in materie de toleranta nici de secululu iu care trăim, nici de regnul liberalu si luminatul Mariei Vostre.

Se traiti Maria Vostra, intru multi si fericiti ani Dupa „Rom.“

Noutăți Straine.

FRANCIA. Discursulu lui Jules Favre, tienutu a supra proiectului legei de presa in siedinti'a d'in 31. ianuariu a Corpului-Legalativu alu Franciei: Oratorele, care a responsu ieri in numele guvernului la replicele opositiuniei, si mai cu samsa la unu discursu, carele mi pare reu c'ă nu lu potu laudă precum asiu

vrè, alu onorabilelui d. Pelletan, a dechiaratu d'in capulu locului că nu voiesce a a tractă laturea politica a cestiunei.

Eu i dau acestu dreptu, că elu si-a tienutu cuventulu forte esactu, pote prea esactu. Si fiindu că acésta lature politica a fostu punctulu de capetenia alu observatiuniloru in-dreptate contra legei, de aci resulta, că vorbirea forte intelepta, forte abile, ce ati auditu, este langa cea ce voiă a refută, ca unu monumentu eschisivu judiciariu, si descopere mai multu pre vechiulu procuratore de statu decătu pre noulu ministru de interne. (Miscări diverse.)

Eu nu lu voi urmă in tote pe calea, ce si-a alesu.

Pentru dniele vostre nu e destulu a aretă in modu metodico economi'a legei, a demunstră in ce legatura este aceea cu legislatiunea de mai innainte, a se incercă de a justifică de eficace si drepte totu dispusetiunile ei. Dniele vostre aveti lipsa de a vi-se dà sema despre necesităatile politice, la cari corespunde projectulu de lege.

Dn. ministru de interne ni-a spusu, că press'a e o potere binefacatoria si stricatiosa de odata, inse atâtă de aclimatisata in tier'a nosra, cătu e cu nepotintia a nu o luă in sema. Dupa aceea si-a pusu intrebarea, care ar trebul să fie missiunea statului fatia cn press'a? Elu ni-a spusu că trei căli se prezenteza; censur'a, reprimerea administrativa, reprimerea judiciaria. Guvernul, presentandu projectulu de lege, a primitu calea a trei-a, si d. ministru de interne s'a incercat a justifică economi'a acestui projectu, inse leniscea si usiorint'a cu cari o-a facutu, s'aru fi potutu aplică de asemenea la aperarea celorlalte doue.

Teori'a lui se reduce la supremati'a absoluta a statului, in faci'a carei-a supunerea disciplinata este obligatoria. Statulu resuma tote poterile sociali, elu are inteleptiunea, spiritul preveditoriu, elu este depusetariulu toturor poterilor, conservatoriulu toturor drepturilor, cari le pote lasă să cada, dupa placu, pe capulu cetatiilor, carora elu le octroea. (Sgomotu.)

Ea consideru acésta teoria ca un'a d'intre cele mai false si funeste teorie. Ea nu este dreptulu divinu, de-si intr'o anumita măsură purcede d'intr' acelu-a. Dreptulu divinu a fostu celu putiu sacru, a avutu o origine santa, elu intindea a supra poporatiuniloru velulu misteriosu alu credintiei.

Aci este vorba de unu genu de impersonalitate fatală, care, esita d'in urn'a electorale, domnesce a supra natiunei separandu-se de cătra ea pentru a dictă legile sale si a demandă supunerea. Mie nu mi-se pare, că o asemenea teoria să pota fi imbraciuita forte caldurosu intr'o adunare francesa; eu i opunu d'in partea mea atâtă convictiunile conștiinției mele cătu si adeverint'a istoriei. Domnedieu ne-a creatu liberi si inteleghinti; noi avemu dreptulu a manifestă cugetul nostru, de a face ca elu să fie respectat. Singur'a margină a acestui dreptu se află intr' aceea ce ar' potă văzută dreptulu altui-a.

Există dura drepturi, cari stau de a supra si innaintea toturor legilor; in numerulu acestoru drepturi este acelu-a de a cugetă, nu pentru a lasă cugetulu său inchis in fundulu conștiinței, unde elu este neviabil, ci pentru a-lu respondă in cele patru anghiiuri a le lumiei. Acestua e nu numai unu dreptu, ci si o detorintia, si eu respingu facultatea poterilor publice de a octroa acestu dreptu. Eu me invioescu ca să se iaе precautiuni in contra abusuriloru possibili: inse, in principiu, dreptulu esista, pentru că elu este, si este o impietate de a-lu atacă fără de lipsa. (Semne de consentire pe căte-va bance.)

Chiaru de aceea, de căte ori se prezinta o lege a supra libertății: de atâtă ori escita aceea o emotiune justă. Fie-ca-re sente intr'adeveru, că acésta libertate nu e numai unu dreptu primordial, ci că ea este unu dreptu inca alu binelui individual si alu binelui publicu; a-lu degiosi, a-lu umili, insenma a impune cetatiului, societății, o sclavla, care micăsoreaza.

Pentru aceea trebuie să ne intrebămu, de unde vine acésta lege, la ce lipsa morale corespunde ea, ce consecintie politice pote ave? Si aceste sunt punctele, cari vreau a lo esamină.

Candu vedu, cătu de inderetu amu mersu d'in junetu'a mea incoce, candu vedu, că aceea ce era atunci asiomă, astădi se contestea, insulta de cătra spirete emininti, eu mi dicu, că trebuie ca in societatea nostra să fie fostu esistatul nenorociri forte mari, său că esista forte mari neintelegeri pentru ca asemenei confusiuni să fie possibili.

Legea contine despusetiuni, cari le adoptezu, si altele, cari le respingu. Vi-s'a si spusu pentru ce nu pote fi rejectata legea de cătra opusetiune. D'in doue cause: antă'a, pentru că noulu projectu este legea, care urmează dupa dictatura; a dou'a, pentru că ea contine liberarea de la auctorisatiunea premergatorie si reform'a legilor a supra tipariului si a supra libreriei. Ce se atinge de celelalte despusetiuni a le acelu-a, este ore cu nepotiniia a le modifică liberalmente? Astă'a ce vreau a esamină.

Dicu mai antă'a, că avemu unu interesu de capetenia să ne dăm sema despre originea projectului do lege. Acă n'am de a-mi pune mai multu silint'a dupa demunstatiunea atâtă de lamurita a onorabilelui d. Thiers. D. Thiers a promis in modulu celu mai luminat, cumca projectulu e numai o dovedă a nepotintei si a nefericitelor resultate a le regimului, care l'a precedat. Elu a disu, si intr' adeveru: Daca regimulu administrativu este celu mai bunu, pentru ce trebuie a-lu schimbă? Dvostre voiti a indeplini progresulu? Inse

progresulu a fostu denegatu de dvostre in tempu de mai multi ani.

Ca-si Eminintele meu colegu, eu nu nutrescu ilusiunea, că dvostre să poteti fi sentitori la plansorile opusetiuncii. Inse aci personele nu sunt nimica, ideele sunt totu. E cu nepotintia să nu ne aducem a minte că in tempu indelungatul noi amu fostu in acésta adunare intr' unu numeru micu, espusi nu numai contradictiuniloru, ei si batjocureloru majorității. (Negatiuni. — Sgomotu.) Numerulu nostru s'a immultit; principiile de libertate, cari n'amu incetatu a le aperă, au castigatu proseliti; este cu nepotintia să nu li dâmu de urma in projectulu de lege.

Inse candu ceruram pentru pressa unu regimul legale, d. custode alu sigileloru (garde des sceaux) ne respunse, că dorintile nostre sunt temerarie, că neci odata nu voru fi implitite; si elu presentă regimulu administrativu ca ultim'a ratiune a existintiei regimului politicu.

Baroche, custode alu sigileloru: Eu n'am disu neci odata aceea.

Jules Favre: Acă e Moniteur-ul.

Custod. sigil.: Dta intielegi că negatiunea mea se referesce la cuvintele-ti d'in urma.

Jules Favre: In totu casulu, nu ni-au esitu d'in minte cuvintele mai recenti, care d. ministru de statu nu le va contestă. Nu ni-a respunsu elu atunci candu solicitam modifiacțiunile decretului d'in faurariu, că nu le vomu cascigă; că regimulu d'in 1852 este de lipsa? Cuvinte cari au avutu cu atâtă mai multa gravitate, cu cătu au fostu mai aprope de o suprindere forte neasteptata, pote daca nu pentru d. ministru de statu, celu putiu pentru noi.

Cum să se esplice acésta suprinderă, dupa ce prin regimulu d'in 1851 press'a a fostu redusa la celu mai umilitu valsalismu; dupa ce căte-va diurnale au fostu suprimate in contra legei; dupa ce acele, cari au sustatu, au capetatu permisiunea numai de a spune poterei o aprobatu silita si disciplinaria?

Granier de Cassagnac: Cera cuventulu.

Jules Favre: Éca la ce gradu de scavia a fostu redusa press'a nu in interesulu Franciei, ci pentru lipsile poterelor. (Intrerupere.)

Indată la finea lui decembrie 1854 apare unu decretu, care violează tote principiile supunendu unei jurisdicțiuni improvisate delictelor de aceleia cari s'au comisul mai nainte.

Éca prin ce mesure s'a intarită auctoritatea! D. ministru de interne a disu că constitutiunea d'in 1852 a trecutu sub silentiu libertatea pressei, ca-si cum silentiul ar' crea unu dreptu pentru potere! Dreptu că d. ministru a legat acésta constitutiune cătra a imperiului d'antău, ince cu ce neobservare a istoriei! „Lips'a de frunte a tierei — dice espunerea motivelor acestei constitutiuni — e molcomirea spiretelor; leniscea e nedispensabile pentru a infinita in lăintru institutiuni durabile; intrunirea toturor poterilor natiunali n'a fostu mai putiu de lipsa pentru a ni dă, cu invingerea, directiunea lumiei moderne. Cu atâtă mai liberu, cu cătu apoi nefindu legatu prin neci o promisiune constitutiunale, imperiul, ca-si consulatulu, impune diurnaleloru si cartiloru unu silentiu necesariu“

E cu nepotintia de a primi aceste teorie intr'o tiera libera. Silentiu n'a fostu lipsa pentru tiera, inse a fostu necesariu pentru ca regimulu actuale să se fie fundat. Silentiu nu e neci o data necesariu, daca nu tiraniei. (Sgomotu.) Si candu vorbiti de invingeri, despre directiunea lumiei moderne, uitati dilele de infortunie si lectiunile, eu cari fù pedepsitii acestu capitanu invigatoriu inea prin poterea absolută, si care, dupa ce o-a estinsu a supra lumiei intrege, a finit cu fundandu-se elu insu-si într'aceea.

Lectiunea a fostu aspră si libertatea pressei a fostu resbunata prin cea mai cruda espiatune, fiindu că ea a aflatu pentru a-o resbună pre omenii, cari erau curtenitorii si linguritorii imperiului. In senatus-consultulu, care prochiamă decadint'a lui Napoleonu, ceteru: Considerandu că libertatea pressei, statorita prin constitutiunile noastre ca unu dreptu alu natiunei, a fostu supusa neintreruptu censurei politiei; că guvernul a silitu press'a ca să respandescă in Francia si in strainatate fapte culese, idee favorabili despotismului si infamării in contra guvernelor straine. (Sgomotu divers.)

Dta o audi, dle ministru de interne (sgomotu nou), se-natulu o dice acésta, si imperatulu primi acésta lectiune atâtă de aspră, pentru că in 1815 elu a declarat că libertatea pressei a fostu unulu d'in fundamentele pro cari se asiediu imperiul său nou, si in siedint'a imperiale d'in 7 iun. elu a disu că libertatea pressei este nedespărtita de nou'a constitutiune. Éca in ce modru silentiul, perdiendu natiunile, poate perde si pre aceia, cari le guvernează, si ducundu-i la perdiare, a-i precipită cu mai mare potere. (Miscări diverse.)

Dvostre impreunati constitutiunea din 1852 cu acestu regimulu, pentru că dicetii in espunerea motivelor; „Credintiosa tradițiunilor consulatului, ca tace despre libertatea pressei. Pentru ce a promis inainte de a potă tienă cuventulu? Lips'a de capetenia a natiunilor este ordinea, si ordinea nu se impacă cu libertatea decătu candu aceea este neatracabile.“

Esc. sa d. Rouher, ministru de statu: Forte bine! forte bine!

(Va urmă.)

PRUSSIA. Desbaterile asupr'a conventiuniloru legate cu principii depusi, se continua. Lasker nu primește proiectul si observează la cuventarea lui Bismark, că nu crede că elu aru voi seriosu a repasi. Twesten se declară că va vota pe langa conventiuni după ce acestea sunt fapte implinite. Bismark scie, că capitalele acestea le va manipula Prusia, si numai procentele se voru dà domnitorilor depusi. Cestiunea se pune la votisare nominale, si se primește cu 254 voturi, contra 113. — Recompensatiunea data esprincipiloru caziună o nemultumire generale, si cum să nu fie poporul prusesc nemultumit, cum să nu fie plin de amaratiune, candu vede, că chiaru atunci, candu o parte a locitorilor more de fome, statul se areta atâtă de liberale fatia cu domnitorii, pre cari poporul cu atâtă-a sacrificie i-a alungat. Faimele primește despre miseria ce domnește intre poporul sunt forte infioratorie. Poporul in unele tineruturi si mai alesu in tinerului Meuse formează bande de assasini. Numerulu cersitorilor si vagabundilor e nespusu. In dilele trecute in Danzig a fostu o adeverata revoluție pentru cartofii, poporul a jefuitu pre accia, cari au avutu cartofii si au caratu sacii cei plini.

In Berolinu s'a tienută o adunare de popor unde facandu-se vorba despre procedur'a guvernului, s'a proiectat a-i se trămite una adresa, in care să se provoce ca să facă dispusetiuni pentru ajutorarea serilor si necagitorilor d'in vîsteria statului.

Adunarea compusa d'in eleminte democratice atâtă a fostu de infocata, incătu cu mare grecutate i-a succesu inteleptului barbatu Jacoby a o infrenă. Jacoby dise că cam'eră si asă voiesce a pasă energiosu in privinția acăstă, si prin urmare o adresă aru fi de prisosu. La cuvintele lui Jacobi poporul s'a linisit, si tramitera adresă s'a amanat.

ITALIA. Cameră primă in siedint'a d'in 4 iunie, totă punctele referitorie la bugetul ministrului de justiția. Ministrul de finanțe facă proiectu. 1) In privința scoterei dărilar direcțe. 2) In privința manipularci bunurilor besericesci d'in partea statului. 3) Pentru causele esatorale, si pentru defermuirea speselor cari se dau guvernului pentru conceștii.

Precum ceteru d'in corespondinție de la Roma, guvernul italienesc se incercă a se apropiă si a contracta cu România. Pentru atare scopu a si trămisu guvernul doi delegați, inse Scaunulu pontifical intorse dosulu si s'a indoită a-i primi.

Dupa incercarea acăstă, se dice, că Menabrea aru fi scrisu in România la una persona însemnată despre care se scie că are mare influență rogandu-o pentru o convenire in Peruggia ca să se consulte despre modulu impaciunici. Inse nice acăstă nu a succeso! Respectivă persona nu se potă impaciu cu guvernul Italică, si că se potă prevede, că consultarea nu va avea nice unu succeso.

Generalul Bataille e rechiamat d'in România la Paris, precum se dice d'in singur'a causa, că guvernul pontifical se sentită vatematu prin declaratiunea generalului referitoria la poterea seculară a papei.

Parintele jesuitu Curci tienă domineca o predica in beserică Sant. Petru a vinculii in care debăcă fără crutiare contra politicei imperatului Napoleonu. Francesii, precum se vede, au fostu insenatii despre acăstă căci se infatișara in numeru insenat.

Varietăți.

* * * (Dreptulu canonico alu Besericei Resaritului in limbă franceză.) Corespondințele noastre d'in Sabiu ne incunoscintia, că Esc. Sa Par. Metrop. Siagun'a s'a îngrijită a tipari opulu său, — despre carele feceram amintire in Nr. 8 — a fara de cele trei limbi, si in limbă diplomatiei Europene. Traducatorul e unu profesor d'in Brasov. — Daca nu ne inscriem in conceptul nostru, credeam a potă numi pre traducatorul in persoana abilei D. prof. P. Lusinianu, — Fie-să cine poate face socotelă că acăstă intreprindere grandiosa cere spese mari si că Esc. sa face sacrificie intru interesulu bes. res. si alu scientiei.

* * * (Necrologu.) Crudă mana a mortii era mai rupse o floră din pomul natiunale. In dilele aceste morți tenerulu de mari sperantie Teodoru Sieresiu, teologu de curs. II. in Oradea-mare. Pucine năiente de a mori, dîse unui amic alu său, care lu-visita: In 5 iunie va veni tată la mine, să me duca la casa! — In 5 iunie l'a petrecut tenerimea rom. oradana cu gele la mormentu. Elu acumă e la Tatalu. Fie-i tineren'a usioră!

Proprietariu, redactoru respnsabilu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.